

Bijdrage tot de kennis van de vlinderfauna van het Staatsbos bij St. Anthonis

door

M. P. PEERDEMAN

Rivonmededeling nr. 97

De vakantie in de tweede helft van juli 1960 werd besteed aan een entomologisch onderzoek van het zogenaamde „Staatsbos”, gelegen te Oploo, in beheer bij de boswachterij St. Anthonis en ressorterende onder de houtvesterij Nijmegen. Zoals gebruikelijk heeft de heer W. J. M. HEIJKE mij weer geholpen bij het onderzoek van dit gebied.

Het Staatsbos is 960 hectare groot en bevat twee natuureservaten. Het is beplant met naaldhout en loofhout en bovendien zijn er enige terreinen begroeid met heide. De zogenaamde Ullingsche Bergen liggen er ook in. Dit is een heuvelachtig gebied met zandverstuivingen, vliegdennen en heide. Aan één zijde wordt het Staatsbos begrensd door het Peelkanaal, waarvan de taluds dicht begroeid zijn met heide, berkjes, gras en allerlei lage planten. Alles bij elkaar dus een aantrekkelijk terrein voor de entomoloog, maar nogal droog.

Wij kampeerden achter de woning van de heer H. LANGE, voorwerker bij het Staatsbosbeheer, Gemertseweg 25. De woning staat aan de rand van het bos en aan de achterzijde was een flinke open ruimte, waar dan ook gevangen werd met de M.L.-lamp op het laken.

Verder hebben wij nog gebruikt een door mij vervaardigde lichtval met een M.L.-lamp, zoiets als de P.D.-lamp. Deze stond opgesteld op plm. 3 kilometer afstand van het laken, aan de andere kant van het bos. Ze stond op een open terrein in de nabijheid van de woning van de heer Ch. VAN GEFFEN, boswerker bij het Staatsbosbeheer, Vlagberg 6. De lichtval werkte zo lang het donker was.

Het weer was niet al te best. Veel regendagen of harde wind met buien en opklaringen. Drie dagen met mooi zomerweer. Ook 's nachts was het weer meestal slecht. Veel te lage temperaturen. Er waren drie stille nachten met temperaturen van omstreeks 15° C.

Het aantal soorten dagvlinders was aan de lage kant en sommige algemene soorten ontbraken geheel.

's Nachts werd een bevredigend aantal soorten gevangen, doch weinig exemplaren van iedere soort. Weinig uilen. In goede nachten nam het aantal soorten toe, maar de aantallen van iedere soort werden nagenoeg niet groter.

Ondanks de betrekkelijk slechte omstandigheden werden er waargenomen 224 soorten macrolepidoptera en 82 soorten microlepidoptera. Dit valt dus nog wel mee. Het aantal macro's ligt ongeveer even hoog als te Someren, waar ik in 1958 232 soorten waarnam.

Bij het onderzoek werd ik gesteund door de vriendelijke medewerking van de heer J. M. BELLEMAKERS, bosbouwkundig ambtenaar bij het Staatsbosbeheer, en de heren LANGE en VAN GEFFEN voornoemd, waarvoor hier nogmaals mijn beste dank.

Hierna volgt een lijst van soorten macro's, die vermeldenswaard zijn en die in

de Catalogus-LEMPKE met vindplaatsen worden vermeld. Een aanduiding van de mate van voorkomen gaat erbij. Onder „gewoon” versta ik 5 stuks of meer per dag, „weinig” minder dan 5 per dag en waar een getal genoemd wordt, duidt dit aan hoeveel stuks er in het geheel gezien zijn.

1 <i>Thymelicus lineola</i>	
	Ochsenheimer, 2
2 <i>Thymelicus sylvestris</i> Poda, 10	
3 <i>Hesperia comma</i> L., 12	
4 <i>Aricia agestis</i> Schiff., 2	
5 <i>Thecla quercus</i> L., gewoon	
6 <i>Araschnia levana</i> L., 1	
7 <i>Harpyia bicuspis</i> Borkhausen, 1	
8 <i>Stauropus fagi</i> L., 1	
9 <i>Drymonia querna</i> F., 4	
10 <i>Pheosia gnoma</i> F., gewoon	
11 <i>Notodonta phoebe</i> Siebert, 3	
12 <i>Clostera anachoreta</i> F., 5	
13 <i>Clostera pigra</i> Hufn., 4	
14 <i>Olene fascelina</i> L., 3	
15 <i>Lasiocampa quercus</i> L., 2	
16 <i>Dendrolimus pini</i> L., 1	
17 <i>Gastropacha quercifolia</i> L., 1	
18 <i>Odonestis pruni</i> L., 2	
19 <i>Drepana curvatula</i> Bkh., 1	
20 <i>Drepana binaria</i> Hufn., gewoon	
21 <i>Cilix glaucata</i> Scop., gewoon	
22 <i>Habrosyne pyritoides</i> Hufn., 1	
23 <i>Tethea duplaris</i> L., 1	
24 <i>Tethea or</i> Schiff., 1	
25 <i>Roeselia albula</i> Schiff., gewoon	
26 <i>Celama aerugula</i> Hübner, gewoon	
27 <i>Celama holsatica</i> Sauber, 3	
28 <i>Comacla senex</i> Hb., 1	
29 <i>Cybosia mesomella</i> L., 1	
30 <i>Eilema deplana</i> L., 7	
31 <i>Eilema lurideola</i> Zincken, 2	
32 <i>Eilema griseola</i> Hb., gewoon	
33 <i>Eilema sororcula</i> Hufn., 1	
34 <i>Pelosia muscerda</i> Hufn., gewoon	
35 <i>Pelosia obtusa</i> H.-S., 3	
36 <i>Atolmis rubricollis</i> L., 1	
37 <i>Coscinia cribraria</i> L., 19	
38 <i>Phragmatobia fuliginosa</i> L., 9	
39 <i>Rhagades pruni</i> Schiff., 2	
40 <i>Zeuzera pyrina</i> L., 1	
41 <i>Simyra albovenosa</i> Goeze, 4	
42 <i>Agrotis vestigialis</i> Hufn., gewoon	
43 <i>Mamestra pisi</i> L., 1	
44 <i>Parastichtis suspecta</i> Hb., 1	
45 <i>Bombycia viminalis</i> F., 1	
46 <i>Coenobia rufa</i> Hw., 5	
47 <i>Nonagria typhae</i> Thunberg, 1	
48 <i>Arenostola pygmina</i> Hw., 1	
49 <i>Arenostola phragmitidis</i> Hb., 1	
50 <i>Calamia virens</i> L., 3	
51 <i>Zenobia retusa</i> L., 2	
52 <i>Hoplodrina blanda</i> Schiff., gewoon	
53 <i>Eremobia ochroleuca</i> Esp., 1	
54 <i>Amphypoea fucosa</i> Freyer, 6	
55 <i>Trachea atriplicis</i> L., 1	
56 <i>Apamea lithoxylaea</i> Schiff., 1	
57 <i>Apamea ophiogramma</i> Esp., 1	
58 <i>Apamea ypsilon</i> Schiff., 1	
59 <i>Eustrotia olivana</i> Schiff., 1	
60 <i>Nycteola revayana</i> Scop., 2	
61 <i>Earias clorana</i> L., 4	
62 <i>Abrostola triplasia</i> L., 1	
63 <i>Lygephila pastinum</i> Tr., 1	
64 <i>Laspeyria flexula</i> Schiff., gewoon	
65 <i>Paracolax derivalis</i> Hb., gewoon	
66 <i>Jodis putata</i> L., 1	
67 <i>Sterrha muricata</i> Hufn., 12	
68 <i>Sterrha sylvestraria</i> Hb., 11	
69 <i>Sterrha biselata</i> Hufn., 1	
70 <i>Sterrha fuscovenosa</i> Goeze, 4	
71 <i>Sterrha emarginata</i> L., gewoon	
72 <i>Sterrha inornata</i> Hw., gewoon	
73 <i>Scopula nigropunctata</i> Hufn., 1	
74 <i>Scopula immutata</i> L., 5	
75 <i>Chesias rufata</i> F., 2	
76 <i>Anaitis efformata</i> Guenée, 1	
77 <i>Acasis viretata</i> Hb., 1	
78 <i>Calocalpe undulata</i> L., 4	
79 <i>Lygris testata</i> L., 6	
80 <i>Xanthorboë spadicearia</i> Schiff., gewoon	

81 <i>Xanthorhoë ferrugata</i> Clerck, gewoon	98 <i>Ennomos alniaria</i> L., 4
82 <i>Euphyia luctuata</i> Schiff., 1	99 <i>Ennomos erosaria</i> Schiff., 3
83 <i>Ecliptopera silaceata</i> Schiff., 2	100 <i>Selenia bilunaria</i> Esp., gewoon
84 <i>Epirrhoë alternata</i> Müller, gewoon	101 <i>Selenia tetralunaria</i> Hufn., 16
85 <i>Perizoma flavofasciata</i> Thunberg, 1	102 <i>Crocallis elinguaris</i> L., gewoon
86 <i>Hydriomena furcata</i> Thunberg, 2	103 <i>Anagoga pulveraria</i> L., 1
87 <i>Hydrelia flammeolaria</i> Hufn., 1	104 <i>Pachycnemia hippocastanaria</i> Hb., gewoon
88 <i>Euchoeca nebulata</i> Scop., 1	105 <i>Semiothisa alternaria</i> Hb., gewoon
89 <i>Eupithecia linariata</i> F., 4	106 <i>Semiothisa signaria</i> Hb., 2
90 <i>Eupithecia absinthiata</i> Clerck, gewoon	107 <i>Semiothisa liturata</i> Clerck, gewoon
91 <i>Eupithecia goossensiata</i> Mab., gewoon	108 <i>Semiothisa clathrata</i> L., 3
92 <i>Eupithecia succentureata</i> L., 2	109 <i>Semiothisa wauaria</i> L., 1
93 <i>Eupithecia nanata</i> Hb., 11	110 <i>Isturgia limbaria</i> F., 2
94 <i>Eupithecia tantillaria</i> Boisduval, 2	111 <i>Peribatodes gemmaria</i> Brahm, gewoon
95 <i>Chloroclystis coronata</i> Hb., 2	112 <i>Peribatodes secundaria</i> Hb., gewoon
96 <i>Abraxas sylvata</i> Scop., 3	113 <i>Boarmia roboraria</i> F., 1
97 <i>Ellopija fasciaria</i> L., 4	

In de val werden in gunstige nachten veel Microlepidoptera gevangen. Hieruit kon ik 82 soorten determineren. De heer HELMERS determineerde enkele soorten en bovendien revideerde hij de nomenclatuur van de Pyraliden en de Tortriciden, waar dat nodig was. Hiervoor mijn dank.

Hierna volgt de lijst van micro's met een aanduiding van de mate waarin zij waargenomen zijn. Cijfers en uitdrukkingen achter de soorten hebben dezelfde betekenis als bij de macro's.

1 <i>Crambus pascuellus</i> L., 2	16 <i>Anerastia lotella</i> Hb., 1
2 <i>Crambus perlellus</i> Sc., 30	17 <i>Cymbalorissa fuliginosella</i> Hein., 8
3 <i>Crambus hortuellus</i> Hb., gewoon	18 <i>Salebria palumbella</i> F., 7
4 <i>Agriphila culmella</i> L., gewoon	19 <i>Dioryctria splendidella</i> H.-S., 2
5 <i>Agriphila tristella</i> Schiff., gewoon	20 <i>Dioryctria abietella</i> F., 5
6 <i>Agriphila inquinatella</i> Schiff., 4	21 <i>Dioryctria mutatella</i> Fuchs, 20
7 <i>Catoptria permutatella</i> H.-S., 4 (<i>myellus</i> auct., nec Hb.)	22 <i>Phycita spissicella</i> F., 7
8 <i>Catoptria pinella</i> L., 7	23 <i>Acrobasis tumidella</i> Zck., 2
9 <i>Catoptria margaritella</i> Hb., 5	24 <i>Rhodophaea advenella</i> Zk., 6
10 <i>Catoptria falsella</i> Schiff., 2	25 <i>Endotricha flammealis</i> Schiff., massaal
11 <i>Pediasia fascelinella</i> Hb., 31	26 <i>Hypsopygia costalis</i> F., gewoon
12 <i>Pediasia contaminella</i> Hb., 5	27 <i>Pyralis farinalis</i> L., 1
13 <i>Platytes alpinellus</i> Hb., 5	28 <i>Herculia glaucinalis</i> L., 1
14 <i>Calamatropha paludella</i> Hb., 1	29 <i>Synaphe angustalis</i> Schiff., gewoon
15 <i>Schoenobius forficellus</i> Thnb., 1	30 <i>Nymphula nymphaeata</i> L., 6

- 31 *Paraponyx stagnata* Don., 5
 32 *Paraponyx stratiotata* L., 7
 33 *Eurrhypara hortulata* L., 1
 34 *Notarcha ruralis* Scop., gewoon
 35 *Micractis nubilalis* Hb., 1
 36 *Udea martialis* Guen., 1
 (*ferrugalis* Hb.)
 37 *Udea nivealis* Fabr., 1
 38 *Pyrausta cespitalis* Schiff., 13
 39 *Pyrausta purpuralis* L., 2
 40 *Evergestis pallidata* Hfn., 1
 (*straminalis* Hb.)
 41 *Evergestis forficalis* L., 1
 42 *Pandemis corylana* F., 3
 43 *Pandemis heparana* Schiff., 2
 44 *Archips piceana* L., 19
 45 *Archips podana* Scop., 18
 46 *Archips xylosteana* L., 19
 47 *Clepsis spectrana* Tr., 4
 (*costana* H.-S.)
 48 *Adoxophyes orana* F.v.R., 2
 49 *Cnephasia longana* Haw., gewoon
 50 *Cnephasia chrysantheana* Dup.,
 gewoon
 51 *Cnephasiella incertana* Tr., gewoon
 52 *Acleris variegana* Schiff., 2
 53 *Acleris logiana* Cl., 3
 (*niveana* F.)
 54 *Acleris holmiana* L., 2
 55 *Laspeyresia pomonella* L., 5
 56 *Rhyacionia pinicolana* Doubl., 29
 57 *Petrova resinella* L.
 (de gallen op grove den)
 58 *Eucosma cana* Haw., gewoon
 59 *Epiblema foenella* L., 2
 60 *Notocelia uddmanniana* L., 1
 61 *Notocelia aquana* Hb., 2
 (*roborana* Tr.)
 62 *Endothenia capreana* Hb., 7
 63 *Hedya variegana* Hb., 7
 54 *Hedya atropunctana* Zett., 1
 (*dimidiana* Sodof)
 65 *Celypba rufana* Scop., 1
 66 *Euxanthis zoegana* L., 1
 67 *Euxanthis hamana* L., 2
 68 *Platyptilia pallidactyla* Haw., 1
 (*ochrodactyla* auct.)
 69 *Oxyptilus pilosellae* Z., gewoon
 70 *Pterophorus monodactylus* L., 1
 71 *Depressaria subpropinquella* Stt., 2
 72 *Depressaria yeatiana* Fbr., 7
 73 *Carcina quercana* F., 5
 74 *Harpella forficella* Sc., 1
 75 *Yponomeuta vigintipunctatus*
 Retz., gewoon
 76 *Yponomeuta padellus* L., 1
 77 *Yponomeuta plumbellus* Schiff., 2
 78 *Yponomeuta cognatellus* Hb.,
 gewoon
 79 *Yponomeuta evonymellus* L., 5
 80 *Argyresthia goedartella* L., 1
 81 *Cerostoma scabrella* L., 2
 82 *Cerostoma xylostella* L., 1

Het onderzoek werd verricht op verzoek en met medewerking van het R.I.V.O.N. in het kader van de inventarisaties van de Staatsnatuureservaten.

Summary

List of the principal Macrolepidoptera and a list of Microlepidoptera taken at St. Anthonis (prov. of North Brabant) in the second half of July 1960.

Amsterdam-W. 1, Westlandgracht 175 II.

Symposium on Insect Polymorphism. Door de Royal Entomological Society of London wordt dit symposium op 21 en 22 september a.s. te Londen georganiseerd. Belangstellenden kunnen het programma aanvragen bij de Society's Registrar, 41, Queen's Gate, London S.W. 7. — G. L. VAN EYNDHOVEN.